

Prawo administracyjne - semestr letni
Stacjonarne Studia Prawa (II), rok akademicki 2017/18

Konspekt 02. Zmiana imienia i nazwiska

1. Zakres podmiotowy ustawy. Ustawę o zmianie imienia i nazwiska stosuje się do:

1. obywateli polskich;
2. bezpaństwowców (apatrydów) - cudzoziemców, niemających obywatelstwa żadnego państwa, jeżeli mają w RP miejsce zamieszkania;
3. cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy, z zastrzeżeniem: *można dokonać zmiany wyłącznie ze szczególnie ważnych powodów związanych z zagrożeniem jego prawa do życia, zdrowia, wolności lub bezpieczeństwa osobistego.*

Uchodźca - osoba, która „na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu poglądów politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, oraz nie może lub nie chce z powodu tych obaw skorzystać z ochrony tego państwa”.

Warunki nadania statusu uchodźcy:

- cudzoziemcowi nadaje się status uchodźcy, jeżeli na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem w kraju pochodzenia z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej nie może lub nie chce korzystać z ochrony tego kraju;
- status uchodźcy nadaje się także małoletniemu dziecku cudzoziemca, który uzyskał status uchodźcy w RP, urodzonemu na tym terytorium;
- prześladowanie to musi:
 - 1) ze względu na swoją istotę lub powtarzalność stanowić poważne naruszenie praw człowieka, w szczególności praw, których uchylenie jest niedopuszczalne zgodnie z art. 15 ust. 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., lub
 - 2) być kumulacją różnych działań lub zaniechań, w tym stanowiących naruszenie praw człowieka, których oddziaływanie jest równie dotkliwe jak prześladowania, o których mowa w pkt 1;
- prześladowanie może polegać w szczególności na:
 - 1) użyciu przemocy fizycznej lub psychicznej, w tym przemocy seksualnej;
 - 2) zastosowaniu środków prawnych, administracyjnych, policyjnych lub sądowych w sposób dyskryminujący lub o charakterze dyskryminującym;
 - 3) wszczęciu lub prowadzeniu postępowania karnego albo ukaraniu, w sposób, który ma charakter nieproporcjonalny lub dyskryminujący;
 - 4) braku prawa odwołania się do sądu od kary o charakterze nieproporcjonalnym lub dyskryminującym;
 - 5) wszczęciu lub prowadzeniu postępowania karnego albo ukaraniu z powodu odmowy odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbywanie służby wojskowej stanowiłoby zbrodnię lub działania, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3;
 - 6) czynach skierowanych przeciwko osobom ze względu na ich płeć lub małość.

2. Zmiana imienia oznacza:

- zastąpienie wybranego imienia innym imieniem;
- zastąpienie dwóch imion jednym imieniem;
- zastąpienie jednego imienia dwoma imionami;
- dodanie drugiego imienia;
- zmianę pisowni imienia;
- zmianę pisowni imion;
- zmianę kolejności imion.

3. Zmiana nazwiska oznacza:

- zmianę na inne nazwisko;
- zmianę pisowni nazwiska;
- zmianę nazwiska ze względu na formę właściwą dla rodzaju żeńskiego lub męskiego;
[Przykład: przepisy zezwalają na posiadanie przez kobietę nazwiska w formie właściwej dla rodzaju męskiego, np. Aleksandra Biały.](#)
- zmiana nazwiska może dotyczyć nazwiska noszonego aktualnie lub nazwiska rodowego;
- zmiana nazwiska noszonego po zawarciu małżeństwa, gdy jest ono tożsame z nazwiskiem rodowym, rozciąga się na nazwisko rodowe wyłącznie na wyraźne żądanie osoby ubiegającej się o zmianę nazwiska.

Zmiana może polegać na przybraniu nowego nazwiska składającego się z dwóch członów, z których żaden nie ma nic wspólnego z nazwiskiem dotychczasowym.

Zmiana pisowni imienia lub nazwiska może polegać na:

- przystosowaniu nieprawidłowej ich pisowni do zasad pisowni obowiązującej w języku polskim czy też raczej utrwalonej w tymże języku;
- zastąpieniu niektórych liter ich odpowiednikami o tym samym lub podobnym dźwięku, np.: u-ó, ż-rz, ch-h, ą-om, ę-en i odwrotnie; a nawet: może dotyczyć również liter b-p, d-t, k-g, itp.;
- dostosowaniu do zasad pisowni polskiej imienia lub nazwiska posiadającego pisownię obcą;
- zastąpieniu nieznanymi w polskim alfabecie znaków ü, ä lub ö złożonymi zgłoskami ue, oe lub ae lub zgodnie z fonetycznym brzmieniem ü-i lub y, ä-e lub y, ö-e lub y.

4. Zmiana nazwiska rodzica (rodziców) a zmiana nazwiska dzieci:

- zmiana nazwiska obojga rodziców rozciąga się na małoletnie dzieci i na dzieci, które zrodzą się z tego małżeństwa (a także na dzieci przysposobione);
- zmiana nazwiska lub nazwiska rodowego jednego z rodziców rozciąga się na małoletnie dzieci i na dzieci, które pochodzą od tych samych rodziców, pod warunkiem że drugi z rodziców wyraził na to zgodę, chyba że nie ma on pełnej zdolności do czynności prawnych lub jest pozbawiony władzy rodzicielskiej albo nie żyje. Jeżeli w chwili zmiany nazwiska dziecko ukończyło 13 lat, do zmiany nazwiska dziecka jest potrzebne także wyrażenie zgody przez dziecko;
- w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka, każde z nich może zwrócić się do sądu opiekuńczego o wyrażenie zgody na zmianę nazwiska dziecka;
[Prawomocne orzeczenie sądu zastępuje wtedy zgodę rodzica i nie jest potrzebne jego \[rodzica\] uczestnictwo w postępowaniu.](#)

- zgodę na zmianę nazwiska dziecko wyraża osobiście przed kierownikiem USC albo jego zastępcą lub w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym. Dzieci zamieszkałe poza granicami RP mogą wyrazić zgodę za pośrednictwem konsula RP;
- rodzic wyraża zgodę na zmianę nazwiska dziecka osobiście przed kierownikiem USC albo jego zastępcą lub w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym. Osoby zamieszkałe poza granicami RP mogą wyrazić zgodę za pośrednictwem konsula RP.

5. Członek rodziny wg ustawy to: małżonek i wstępny (rodzice, dziadkowie, prawni dziadkowie) osoby ubiegającej się o zmianę imienia lub nazwiska.

6. Przesłanki pozytywne zmiany imienia lub nazwiska:

- zmiany imienia lub nazwiska można dokonać wyłącznie z ważnych powodów, w szczególności gdy dotyczą zmiany:
 1. imienia lub nazwiska ośmieszającego albo nieliczącego z godnością człowieka;
 2. na imię lub nazwisko używane;
 3. na imię lub nazwisko, które zostało bezprawnie zmienione;
 4. na imię lub nazwisko noszone zgodnie z przepisami prawa państwa, którego obywatelstwo również się posiada;
- zmiany imienia lub nazwiska cudzoziemca, który uzyskał w RP status uchodźcy, można dokonać wyłącznie ze szczególnie ważnych powodów związanych z zagrożeniem jego prawa do życia, zdrowia, wolności lub bezpieczeństwa osobistego;
- nazwisko dwuczłonowe zapisuje się z łącznikiem, Maciąg-Nowak, jako jedno nazwisko złożone z dwóch członów, zgodnie z zasadami języka polskiego. Nazwisko dwuczłonowe zapisane bez łącznika oznaczałoby posiadanie dwóch różnych nazwisk;
- imiona zapisuje się bez łącznika i z pominięciem przecinków jako dwa odrębne imiona. Imiona pisane z łącznikiem sugerowałyby jedno imię. Taki zapis byłby sprzeczny z polską normą ortograficzną.

Orzecznictwo:

- *odmowa zmiany nazwiska na nazwisko partnera nie narusza wolności i praw, ani nie dyskryminuje. Odmowa jest zasadna bez względu na to czy wnioskodawczyni pozostawałaby w związku jedno- czy dwupłciowym - wyrok NSA z dnia 10.10.2017 r., II OSK 293/16;*
- *ważny powód zmiany nazwiska powinien być odrębnie oceniony w każdej indywidualnej sprawie, nadto wnioskodawca powinien przekonać organ administracyjny, że wskazany subiektywnie przez niego powód zmiany jest na tyle istotny, by władza dokonała tej zmiany, uznając go za obiektywnie istotny. Ważne powody przemawiające za zmianą imienia i nazwiska, nie mogą wynikać jedynie z subiektywnego przekonania osoby żądającej zmiany, ale muszą również sprostać zobiektywizowanym i zracjonalizowanym kryteriom ich oceny. Granicą rozważań organów administracji państwowej powinno być ustalenie istnienia (lub braku) elementów oczywistej bezzasadności w motywach strony, na przykład cech kaprysu lub przekory - wyrok z dnia 22.09.2017 r., II OSK 69/16;*
- *przeżycia z dzieciństwa, niechęć do noszonego nazwiska, wola odcięcia się od swych biologicznych rodziców będących alkoholikami jako ważne powody uzasadniające zmianę imienia i nazwiska. Wskazywane przez osobę przyczyny postępowania się innym nazwiskiem i jednym imieniem związane z jego przeżyciami z dzieciństwa, niechęcią do noszonego nazwiska, wolą odcięcia się od swych biologicznych rodziców, będących alkoholikami*

- i nieidentyfikowania go z nimi należy kwalifikować jako ważnego powodu - wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 04.02.2016 r., II SA/Go 941/15;*
- *nie można w pewnych konkretnych stanach faktycznych w sposób zupełnie bezkrytyczny założyć, że wola powrotu do nazwiska przodków jest jedynie przejawem pewnej fanaberii i nie mieści się w zakresie pojęciowym ważnych powodów. Katalog ten bowiem jest katalogiem otwartym obligującym do indywidualnej oceny każdego rozpoznawanego przypadku - wyrok WSA we Wrocławiu z 20.07.2016 r., II SA/Wr 298/16;*
 - *zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska, zmiana imienia lub nazwiska następuje na pisemny wniosek osoby ubiegającej się o zmianę, a w przypadku małoletniego dziecka - na pisemny wniosek jego przedstawiciela ustawowego. Inne osoby nie mogą być stroną tego postępowania, gdyż zmiana nazwiska przez wnioskodawcę nie może dotyczyć ich interesu prawnego - wyrok NSA z 09.06.2016 r., II OSK 2441/14;*
 - *sama wola danej osoby, aby zmianie uległo jej imię lub nazwisko i jej subiektywne przekonanie, że takie ważne powody występują, nie jest wystarczającą przesłanką dokonania zmiany - wyrok WSA w Łodzi z 25.10.2012 r., III SA/Łd 732/12;*
 - *przyimek "von" nie jest nazwiskiem. Skoro jednak w większości ustawodawstw stanowi integralną część nazwiska, brak jest uzasadnionych podstaw, aby odmiennie rozumieć go w warunkach polskich - wyrok WSA w Lublinie z 27.03.2012 r., III SA/Lu 35/12.*

7. Przesłanki negatywne zmiany imienia lub nazwiska:

- zmiany nazwiska nie dokonuje się w przypadku ubiegania się o zmianę na nazwisko:
 - historyczne,
 - wstawione w dziedzinie kultury,
 - wstawione w dziedzinie nauki,
 - wstawione w dziedzinie działalności politycznej,
 - wstawione w dziedzinie działalności społecznej,
 - wstawione w dziedzinie działalności wojskowej,
 chyba że osoba ubiegająca się o zmianę posiada członków rodziny o tym nazwisku;
- po zmianie nazwiska, nazwisko nie może składać się z więcej niż 2 członów;
- po zmianie imienia można mieć najwyżej dwa imiona, z zastrzeżeniem: imienia lub nazwiska noszonego zgodnie z przepisami prawa państwa, którego obywatelstwo również się posiada;
- w wypadkach wątpliwych organ powinien zwrócić się o opinię do miarodajnych instytucji kultury i nauki, np. do stosownych ministerstw.

8. Wszczęcie postępowania w sprawie zmiany imienia lub nazwiska

- zmiana następuje na wniosek osoby ubiegającej się o zmianę - zwanej: wnioskodawcą;
- Kpa dopuszcza wszczęcie postępowanie w takim przypadku z urzędu tylko „ze względu na szczególnie ważny interes strony”, ale niezbędną jest i tak późniejsza zgoda strony;
- zmiana imienia lub nazwiska małoletniego dziecka następuje na wniosek przedstawiciela ustawowego dziecka, z odpowiednim stosowaniem przepisów dot. zgody rodziców i dziecka;
- wniosek składa się do wybranego kierownika USC;
- osoby zamieszkałe poza granicami RP mogą złożyć za pośrednictwem konsula RP wniosek o zmianę imienia lub nazwiska, wskazując kierownika USC, któremu wniosek ma zostać przekazany;
- jeżeli wnioskodawca i jego małoletnie dzieci nie posiadają ASC (aktów stanu cywilnego) sporządzonych na terytorium RP, wraz z wnioskiem o zmianę imienia lub nazwiska wnioskodawca składa wniosek o transkrypcję zagranicznych dokumentów stanu cywilnego;

- w przypadku gdy wniosek o zmianę imienia lub nazwiska jest składany osobiście, wnioskodawca przedstawia do wglądu dokument stwierdzający tożsamość (dowód osobisty, paszport);
- nie ma obowiązku osobistego złożenia wniosku - zgodnie z Kpa: wniosek o zmianę imienia lub nazwiska może być złożony „pisemnie, telegraficznie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu, a także za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej. Nie jest natomiast dopuszczalne wniesienie podania (wniosku) drogą telefoniczną. Podanie wniesione pisemnie albo ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził;
- treść wniosku:
 - 1) 1) dane osoby, której zmiana dotyczy:
 - a) imię (imiona) i nazwisko oraz nazwisko rodowe,
 - b) wskazanie kierownika USC, który sporządził akt urodzenia oraz akt małżeństwa, jeżeli zmiana imienia lub nazwiska będzie dotyczyła tego aktu,
 - c) numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności, zwany dalej "numerem PESEL", jeżeli został nadany;
 - 2) imię lub nazwisko, na jakie ma nastąpić zmiana;
 - 3) wskazanie miejsca sporządzenia aktu urodzenia małoletnich dzieci, jeżeli zmiana imienia lub nazwiska będzie dotyczyła tych aktów;
 - 4) adres do korespondencji wnioskodawcy;
 - 5) uzasadnienie;
 - 6) oświadczenie wnioskodawcy, że w tej samej sprawie nie złożył wcześniej wniosku do innego kierownika USC lub nie została wydana już decyzja odmowna.

wzór wniosku

.....
(miejscowość, data)

.....
(imię i nazwisko wnioskodawcy)

.....
(adres korespondencyjny wnioskodawcy: ulica i numer domu)

.....
(kod pocztowy i miejscowość)

Numer telefonu:

Adres e-mail:

Nr PESEL:.....

Kierownik
Urzędu Stanu Cywilnego w

.....

WNIOSEK o zmianę imienia lub nazwiska

Wnoszę o zmianę:

imienia/nazwiska/nazwiska rodowego*: z na

imienia/nazwiska/nazwiska rodowego*: z na

imienia/nazwiska/nazwiska rodowego*: z na

Wnoszę o rozciągnięcie zmiany nazwiska na małoletnie dzieci**:

..... urodzona/y
 (imię i nazwisko) (data,
 miejscowość)

..... urodzona/y
 (imię i nazwisko) (data,
 miejscowość)

..... urodzona/y
 (imię i nazwisko) (data,
 miejscowość)

..... urodzona/y
 (imię i nazwisko) (data,
 miejscowość)

Uzasadnienie:

.....

Do wniosku załączam następujące dokumenty:

-
-
-
-
-

Mój akt urodzenia został sporządzony w USC w, zaś mój akt małżeństwa

Z w USC w

(Akty urodzenia moich dzieci zostały sporządzone w USC w **).

Oświadczam, że w tej samej sprawie że nie złożyłem (-am) wcześniej wniosku do innego kierownika USC, a co za tym idzie, nie została już wydana decyzja odmowna w tej sprawie.

.....
 (data i podpis
 wnioskodawcy)

*Niepotrzebne skreślić

** Wypełnić tylko w przypadku gdy zmiana nazwiska rozciąga się na małoletnie dzieci.

7. Decyzja w sprawie zmiany imienia lub nazwiska

- decyzję o zmianie imienia lub nazwiska bądź decyzję o odmowie zmiany imienia lub nazwiska wydaje kierownik USC, do którego został złożony wniosek, albo jego zastępca;
- decyzja o zmianie imienia lub nazwiska podlega natychmiastowemu wykonaniu;
- decyzja w sprawie zmiany imienia albo nazwiska nie może zawierać żadnych klauzul dodatkowych, w szczególności warunku lub terminu. Zmiana nazwiska (imienia) nie może nastąpić pod warunkiem lub na pewien okres czasu. Decyzje warunkowe lub terminowe należałoby uznać za wydane z rażącym naruszeniem prawa;
- decyzja ma charakter **uznaniowy**;
- kierownik USC albo jego zastępca, który wydał decyzję o zmianie imienia lub nazwiska, przesyła ją, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego, do kierownika USC, który sporządził akt urodzenia oraz akt małżeństwa wnioskodawcy, a jeżeli zmiana rozciąga się na małoletnie dzieci - również do kierownika USC, który sporządził akty urodzenia dzieci;
- w przypadku zmiany imienia lub nazwiska małoletniego dziecka, następującej na wniosek przedstawiciela ustawowego dziecka, decyzję o zmianie imienia lub nazwiska przekazuje się kierownikowi USC, który sporządził akt urodzenia dziecka.

Orzecznictwo:

- *w przypadku decyzji uznaniowej, jaką stanowi decyzja o zmianie nazwiska i imienia, organ przy ewentualnej odmowie uwzględnienia wniosku zobowiązany jest do racjonalnego i przekonującego uzasadnienia. W przeciwnym razie postępowanie organu przybrać mogłoby cechy dowolności, prowadząc do naruszenia prawa, organy bowiem zgodnie z treścią art. 6, art. 7 i 8 kpa działają na podstawie prawa i prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej - wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 29.09.2016 r., II SA/Go 603/16.*

8. Charakterystyka decyzji w sprawie zmiany imienia i nazwiska

- **organ** - kierownik USC;
- **forma:**
 - prawna,
 - władcza,
 - indywidualna,
 - akt administracyjny zewnętrzny,
 - decyzja bez szczególnej nazwy;
- **akt administracyjny:**
 - konstytutywny - kreujący określony stosunek prawny,
 - „dwustronny” - wydawany na wniosek wnioskodawcy,
 - zewnętrzny,
 - swobodny - podejmowany w ramach swobodnego uznania,
- decyzja zawiera rygor natychmiastowego wykonania.

9. Zakres zadań, nadzór i organy wyższego stopnia

- określone w ustawie zadania i kompetencje kierownika USC są zadaniami z zakresu administracji rządowej;
- wojewodowie sprawują nadzór nad realizacją przez kierowników USC zadań dotyczących wydania i przekazania decyzji administracyjnej;
- wojewoda jest organem wyższego stopnia w sprawach prowadzonych na podstawie ustawy;
- minister wł. ds. wewnętrznych sprawuje nadzór nad działalnością wojewody dotyczącą wydania i przekazania decyzji administracyjnej;
- sprawowanie nadzoru ministra polega w szczególności na:
 - 1) przeprowadzaniu kontroli, w tym na badaniu:
 - a) prawidłowości prowadzonych przez wojewodę postępowań administracyjnych,
 - b) terminowości załatwiania spraw z zakresu zmiany imion i nazwisk;
 - 2) kształtowaniu jednolitej polityki w zakresie zmiany imion i nazwisk oraz kontroli wykonywania ustalonych sposobów postępowania.

10. Zmiana nazwiska w związku z zawarciem związku małżeńskiego - art. 25, art. 88 i n. Kro
O nazwisku po zawarciu małżeństwa decyduje oświadczenie osoby złożone przed kierownikiem USC. Opcje:

- małżonkowie noszą wspólne nazwisko, będące dotychczasowym nazwiskiem jednego z nich;
- każdy z małżonków może zachować swoje dotychczasowe nazwisko albo połączyć z nim dotychczasowe nazwisko drugiego małżonka;
- w razie niezłożenia oświadczenia - każdy zachowuje swoje dotychczasowe nazwisko.

Konspekt został opracowany na podstawie:

- ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska;
- konwencji dot. statusu uchodźców sporządzonej w Genewie dnia 28 lipca 1951 r.;
- art. 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- A. Czajkowska, *Zmiana imienia i nazwiska. Geneza. Komentarz. Orzecznictwo. Wzory decyzji*, Lex/el. 2010;
- P. Ruczkowski, *Ustawa o zmianie imienia i nazwiska. Komentarz*, Lex/el. 2010.

Oprac. **Anna Maciąg**
Zakład Prawa Administracyjnego
Instytut Nauk Administracyjnych